A°. 1853. N°. 265.

Opregte Haarlemsche Woensdagsche Courant van 9 November.

Deze Courant wordt dagelijks, met uitzondering van Zon- en Feestdagen, uitgegeven. — Prijs: *f* 5 in de drie maanden.

WEENEN, 5 November.

Uit Moldavie wordt gemeld, dat de Hospodar van dat vorstendom, vorst *Ghika*, het landsbestuur aan den russischen generaal *Usurow*, of onder diens goedkeuring, aan een Raad van beheer heeft overgegeven. Het blijkt niet, dat deze Hospodar, even als die van Wallachije, het land heeft verlaten.

— Uit Bucharest wordt van den 2den gemeld, dat den eersten 800 à 1000 Turken voor Giurgevo zijn verschenen en die stad hebben beschoten; dat daarbij van weerskanten eenige soldaten zijn gesneuveld en gekwetst: dat de Turken den Donau hooger op zijn getrokken en door russische ligte ruiterij en rijdende artillerie zijn gevolgd.

Den 31sten is voor Kalefat geschermutseld, en moet een turksch piket van 50 man zijn opgeligt. — De Turken zijn daarop naar genoemde plaats teruggetrokken.

PARIJS, 6 November.

Het wordt hier thans als zeker beschouwd, dat werkelijk met de vijandelijkheden tusschen de turksche en russische legers bij den Donau een begin is gemaakt. Omstandige opgaven, omtrent de plaats gehad hebbende schermutselingen of gevechten, ontbreken nog, maar zooveel schijnt met genoegzame zekerheid te blijken, dat de turksche Regering tot het besluit is gekomen, om de zaken tot het uiterste doortezetten, en hare laatste hulpmiddelen te wagen tot het erlangen van eenen beteren staatkundigen toestand en het tot stand brengen van diplomatieke grondslagen, waardoor de onafhankelijkheid en onschendbaarheid van Turkije in de toekomst beter zal worden gewaarborgd, dan door de thans bestaande verdragen, welker ongenoegzaamheid op de meest overtuigende wijze is gebleken, door de herhaalde inbreuken, welke daarop zijn gemaakt, eensdeels van de zijde van Rusland, en anderdeels, ten gevolge van die inbreuken, door de Porte zelve.

Het *Journal des Débats* behelst weder eenen brief van den heer *Xavier Raymond*, zijnen tegenwoordigen hoofdcorrespondent te Konstantinopel, waarbij was gevoegd een afschrift van het door den oostenrijkschen gezant *v. Bruck* ontworpen bevredigings-voorstel, 't welk op den 20sten October door dien staatsman aan het oordeel der Verhevene Porte was onderworpen. Reeds is het bekend, dat die nota, als al te zeer overeenkomende met het bekende Weener-voorstel, geen bijval heeft gevonden, en ter zijde is gelegd en uit dien hoofde heeft de inhoud van dat stuk thans niets meer dan een geschiedkundig belang.

Inmiddels deelt de heer *Raymond* eenige bijzonderheden mede, welke met het ontwerpen en indienen dier nota in verband staan, en niet geheel de algemeene aandacht onwaardig moeten worden geacht. Onder anderen wordt door hem gezegd, dat *Reschid-bassa* openlijk, in zijne tegenwoordigheid, had verklaard, dat in geen geval de Weener-nota of eenig daarvan weinig of niet afwijkend ontwerp zou worden aangenomen en de Turken vast besloten hadden, om liever hun leven opteofferen dan, ten gevolge van laakbare zwakheid, de onschendbaarheid van het turksche grondgebied in de waagschaal te stellen.

Het voornaamste te Konstantinopel uitkomende dagblad houdt een verslag in van het te water laten van een turksch linieschip, aldaar ter stede, in tegenwoordigheid des Sultans. Deze gebeurtenis heeft op den 22sten met zekere plegtigheid plaats gehad en is allezins naar wensch afgeloopen. De genoemde bodem was geboord voor 100 st. geschut en ingerigt om te worden voortgestuwd door een schroef-stoomwerktuig. Na het te water laten van dat vaartuig, is de Sultan tegenwoordig geweest bij het leggen van de kiel voor een tweede linieschip, 't welk mede door stoomkracht moet worden in beweging gebragt, en 84 st. zou tellen.

Het te Marseille uitkomende dagblad deelt een brief mede uit Smyrna, de dagteekening voerende van den 27sten October, waarin melding wordt gemaakt van een zeer ernstig gevecht, 't welk bij Battoun, op de aziatische kust der Zwarte-zee gelegen, zou hebben plaats gehad en waarin de Turken een belangrijk voordeel op de russische krijgsmagt zouden hebben behaald. Eene russische kolonne, die zich op turksch grondgebied had gewaagd, voor het einde van den door de Porte gestelden termijn, zou door de daar gelegerde turksche krijgsmagt zijn aangevallen en op de vlugt gedreven. Bij die gelegenheid zou het russische leger omstreeks 1000 man hebben verloren. Het gebeurde had de geestdrift en opgewondenheid der turksche bevolking in die streken in hooge mate opgewekt.

De schrijvers van het marseillaansche dagblad geven te kennen, dat zij alleen berigten wat hun wordt gemeld, en het boven medegedeelde nog allezins bevestiging behoeft. Het genoemde blad heeft inmiddels reeds meermalen mededeelingen gedaan, welker deugdelijkheid naderhand is gebleken, en uit dien hoofde houdt men het er hier voor, dat het indedaad mogelijk is, dat een ernstig treffen tusschen de vijandelijke legermagten in dat oord heeft plaats gehad.

Volgens de laatste berigten uit de Levant, was den 27sten October de standplaats der vereenigde eskaders als volgt: voor Lampsaki de linieschepen *Ville de Paris*, met den admiraal *Hamelin* aan boord, *Napoleon*, *Jéna* en *Friedland*, mitsgaders het stoomfregat *Labrador*, 't welk onlangs van Toulon was aangekomen met 740 zeelieden, die bestemd waren om een gelijk getal manschappen aftelossen. Het linieschip *Charlemagne* en de korvet *Caravane* waren voor Nagara-Bourum, op de aziatische kust. — Voor het zoogenaamde kasteel van Europa waren het linieschip *Jupiter*, het stoomfregat *Gomer* en het stoomvaartuig *Solon*.

Bij Ak-Bachi-Liman, of het zoogenaamde Witte Hoofd, waren de linieschepen *Henri IV*, *Bayard*, de stoomfregatten *Magellan* en *Sané*, en de stoom-korvet *Chaptal*. Daar waren voorts twee engelsche linieschepen en een engelsch stoomfregat.

Aan den ingang der Dardanellen waren het engelsche admiraalschip *Brittania* en een engelsch fregat, voorts het fransche linieschip *Valmy* en het stoomfregat *Mogador*.

De overige Engelsche schepen, welke nog niet de Dardanellen waren binnengeloopen, waren voor anker tusschen het zoogenaamde Konijnen-eiland en de aziatische kust, op eenige mijlen afstands van de straat. Die schepen werden echter den 28sten of 29sten October in de Dardanellen verwacht.

Niettegenstaande er zeer heftige stormen uit het N. Westen hadden gewoed, hadden de schepen der beide eskaders geene belangrijke schade geleden en was aan boord alles in den meest wenschelijken toestand.

De Regering alhier schijnt het noodig te achten om zich eenigermate vijandig tegenover Rusland te stellen. Het half-officiële dagblad *la Patrie* behelst heden eene staatkundige redenering, waarin de russische bewindslieden in geenen deele worden ontzien. Men gaat reeds zoo ver van te verzekeren, dat, ten gevolge van de meer krachtige houding, welke het fransche Bewind tegenover Rusland heeft aangenomen, de gezanten *de Castelbajac* te Petersburg en *de Bourqueny* te Weenen zullen worden vervangen.

— Uit de te Marseille uit Smyrna ontvangene berigten blijkt, dat den 27sten October daar nog voor anker lag de nederlandsche divisie, bestaande uit de fregatten *de Prins van Oranje*, *Palembang* en de schooner *Makassar*.

— Met den telegraaf wordt uit Marseille gemeld, dat de generaal *B. d' Hilliers* heden ochtend, aan boord van het stoomvaartuig *Prometeus*, naar Konstantinopel is vertrokken.

— Steeds hoort men spreken van verdachte personen, die hier ter stede, ten gevolge van gedane ontdekkingen, in hechtenis worden genomen.

— Naar luid der laatste berigten uit Madrid, had het spaansche ministerie het besluit der vorige bewindslieden, waarbij aan de bankier *Salamanca* concessie voor den noorder-spoorweg was verleend, vernietigd en bepaald, dat die weg aanbesteed zou worden en aangelegd, op kosten van den Staat, altijd onder goedkeuring der Cortes. Het besluit, tot teruggaaf van goederen, aan de nakomelingen van *D. M. Godoy*, 't welk zoo zeer had mishaagd, zou mede aan het oordeel dier Vergadering worden onderworpen.

'S GRAVENHAGE, 7 November.

Bij de beantwoording van de ter sprake gebragte bedenkingen in de Afdeelingen der Tweede-Kamer, bij de overweging van het *eerste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1854, is ook aanmerking gemaakt over de dorheid der memorien van toelichting, en het meerdere vertrouwen, 't welk het gevolg zoude wezen van meerdere uitvoerigheid. Daarop is geantwoord, dat het de taak der Regering niet is, om aanleiding te geven tot veel redeneringen en beschouwingen en daardoor tot afleiding van de hoofdzaak; — dat de behoefte der aangevraagde gelden behoort te worden gestaafd door redeneringen, die zich in cijfers oplossen; — dat andere beschouwingen daaraan vreemd zijn, en tot langgerekte woordenwisselingen leiden, zonder wezenlijke uitkomst; — dat echter, indien er leden waren, die daarbij eene questie van vertrouwen zouden willen ter sprake brengen, de Regering dit zal afwachten.

De Regering deelt ook in het gevoelen, dat partiële verbeteringen, door wijziging en aanvulling der Wetgeving, meer geraden zijn, dan steeds het oog te houden op eene algeheele hervorming.

Het voorloopig verslag, betreffende het *tweede* hoofdstuk, de Hooge Collegien van Staat, is almede door den minister van Financien beantwoord. Daaruit blijkt, dat 'er pogingen zullen worden aangewend, om nog in deze zitting eene wet op de zamenstelling en de bevoegdheid van den Staatsraad intedienen. De Regering geeft toe, dat de Rekenkamer eene kostbare inrigting is; maar zij meent ook, dat in aanmerking moet worden genomen, dat de werkzaamheden van dit zelfstandig Collegie van veel omvang zijn, en geschikte ambtenaren vorderen voor eene contrôle, waarop zoo veel prijs wordt gesteld.

Met betrekking tot het *derde* hoofdstuk, de begrooting voor de Buitenlandsche Zaken, verklaart de minister, met dit departement belast, dat ook daarbij de cijfers vermeld worden, welke ter beoordeeling der begrooting noodig zijn. Ten aanzien der vereenigde missiën erkent Z. E., dat deze haren oorsprong verschuldigd zijn aan eene overdrevene zucht tot bezuiniging, waaraan dikwerf de belangen der dienst zijn opgeofferd; — dat omtrent de zoodanige, welke nog vereenigd zijn gebleven, de Regering geen besluit heeft kunnen nemen.

In de betrekkingen van Limburg tot het Duitsch-Verbond verklaart de minister, dat geene verandering is gebragt, en Z. E. meent dat men geene verdere ontwikkeling, betreffende deze aangelegenheid, kan verlangen.

De Regering acht het belangrijk, dat de spoorweg van Arnhem en die van Oberhausen te gelijker tijd in gereedheid zullen zijn. Zij heeft zich met klem tot de pruissische Regering gewend, om de gelijktijdige voltooijing in April 1855 te erlangen, en ziet het antwoord daarop te gemoet.

De Regering acht het niet geraden, om den grond van het afgebrande paleis te Pera te verkoopen, opdat zij, met het oog op de toekomst, door het voortdurend bezit van dien grond, ongeschonden de regten kunne bewaren, welke Nederland, van vorige tijden af, boven andere natien, in Turkije heeft bezeten.

Aangaande het *vierde* hoofdstuk, de kosten der Justitie, verdedigt de minister zich, bij de beantwoording van het voorloopig verslag, tegen de bedenking, wegens de onvolledigheid der toelichting, en wel omtrent het gevangeniswezen, de geregtelijke statistiek, den toestand der politie, enz. Z. E. meent, in dat opzigt niets meer te kunnen mededeelen, dan hetgeen den leden der Kamer reeds bekend is, of nog niet zoude kunnen worden opengelegd.

Betreffende het besluit van 24 September ll. verklaart Z. Exc., dat hetzelve zijn oorsprong verschuldigd is aan den bijzonderen toestand, in welken de minister zelf zich bevindt; — dat hij in 1848 reeds de grondslagen eener organisatie heeft aangewezen; — dat hij twee opvolgers heeft gehad, die voorstellen hebben ingeleverd, bij welke daarvan is afgeweken; — dat beiden voorstanders en bestrijders hebben gevonden, en dat in elk dezer ontwerpen door bekwame regtsgeleerden wijzigingen zijn verlangd.

De minister heeft doen opmerken, dat hij, bij zijn ontwerp, is uitgegaan van het oogpunt van eene bezuiniging, welke destijds niet te versmaden was; — dat men echter sedert vrij algemeen heeft begrepen, dat dit eene bijzaak was en dat mindere kostbaarheid van geen invloed moest zijn op eene dergelijke inrigting. Z. Exc. heeft verklaard, dat, indien hij weder uit de hoogte eene keuze zoude hebben moeten doen, hij zich bij zijn ontwerp van 1848 zoude hebben bepaald; maar dat hij het meer geraden heeft gevonden, om deze aangelegenheid aan het oordeel van eenige weinige der zake kundige mannen optedragen, ten einde in alle onpartijdigheid datgene aantenemen, of te wijzigen, 't welk zij, in het belang der openbare veiligheid en der regtbehoevenden, het meest dienstbaar zouden rekenen.

De minister oordeelt het ongeraden, om thans een nieuw wetboek van Strafregt te ontwerpen, maar zeer raadzaam, om door gedeeltelijke wijzigingen van een min of meer onregelmatigen toestand, die echter voordeelen heeft gehad en nuttige lessen heeft gegeven, tot een meer regelmatigen te komen, en heeft verklaard, dat in dien geest der Kamer een ontwerp zal worden voorgedragen. Z. E. meent, dat men ook, ten aanzien der militaire strafwetten, niet stil moet zitten, maar moet trachten partiële verbeteringen tot stand te brengen.

De zaak der verordeningen voor de bemanning der koopvaarders is, volgens den minister, nog niet tot klaarheid gebragt. Naar zijn gevoelen zijn kundige gezaghebbers beducht voor eene dergelijke wet, en weten deze zich zeer goed met doeltreffende verbindtenissen te redden.

De Regering ontkent niet, dat de politie in sommige streken te wenschen overlaat, maar oordeelt, dat zij niet zoo ongenoegzaam is, als men voorgeeft; ten blijke daarvan strekt de bestaande, in vorige tijden ongekende, veiligheid. Hetgeen daaraan ontbreekt is, naar des ministers inzien, een behoorlijk verband, genoegzame medewerking van hen, die daartoe verpligt en geschikt zijn, en een actief toezigt. Naar zijn oordeel is de politie eene hulpmagt, die kennis behoort te dragen van hetgeen er omgaat; die deze kennis mededeelt en vruchtbaar maakt; de bevoegdheid heeft om hulp interoepen, maar die vooral eene levendig gehouden waakzaamheid betoont. De Regering acht het waarschijnlijk, dat eene uitbreiding van de marechaussée goede diensten zoude bewijzen, maar vermeent, bij het bezwaar, 't welk deze zoude opleveren, dat het doel op eene minder kostbare wijze zoude te bereiken zijn. Zij is er op bedacht, om, uitgaande van de beginselen, in het Wetboek van Strafvordering en in de Gemeente-wet nedergelegd, meerdere Rijks-beambten aan de politie te verbinden, en een verband tusschen de algemeene en plaatselijke daar te stellen, welke tot een verbeterden toestand kan leiden, en ofschoon deze aangelegenheid niet is eene zaak van wetgeving, maar van uitvoering, hoopt zij, dat de Kamer haar de middelen zal verleenen, om geleidelijk aan hare verpligting te voldoen.

De Regering erkent de verdiensten der commissie, die de afschaffing der vreemde wetten heeft voorbereid, maar meent, dat, hoe meer men de zaak overziet, men des te meer tot het besluit komt, dat het ondoenlijk is, om deze wetten, bij een algemeenen maatregel, afteschaffen en te vervangen.

Ten aanzien van eenige voorgestelde verhoogingen op het bestuur heeft de minister gewezen op de menigte der werkzaamheden, die, als 't ware van dag tot dag, bij het departement toenemen; inzonderheid sedert de invoering van de nieuwe jagtwet; — de wet op de vreemdelingen; — de uitlevering van misdadigers.

Betreffende de kosten der Rijks-politie doet de minister opmerken, dat zij behoort te zijn eene hulpmagt, staande ten dienste niet alleen van allen die gezag uitoefenen, maar ook van een ieder, die hulp behoeft. Het doel der Regering is, om meer leven en werking te geven aan het eerste boek van het Wetboek van Strafvordering, en aan meerdere ambtenaren zoodanig radicaal, dat zij een werkzaam deel kunnen nemen aan de handhaving der openbare orde; — dat sedentaire ambtenaren in de provincien en gemeenten, bij welke de politie geene hoofdzaak is, daartoe niet genoegzaam zijn, maar dat 'er behoefte is aan enkele mannen, welke, met instructien, gewijzigd naar de omstandigheden, worden gezonden ter plaatse, alwaar de misdrijven zich vermenigvuldigen, om de oorzaken daarvan optesporen, en de middelen te beramen, ten einde daarin te voorzien. De minister beschouwt dit als een eersten stap tot verbetering, die geene botsing kan geven, maar wel voorkomen, en die als eene volstrekte behoefte moet worden aangemerkt.

De beantwoording van de bedenkingen, betreffende het *vijfde* hoofdstuk, door den minister van Binnenlandsche Zaken, is uit den aard der zaak zeer uitgebreid. Z. E. wijst op de nieuwe werken van den Waterstaat, die, bij de begrooting van het loopende jaar vergeleken, voor de rivieren *f* 380,010 meer bedragen; voor kanalen en vaarten *f* 256,494 meer; voor subsidien en bijdragen *f* 181,031 meer dan voor 1853 is verleend, en doet uitkomen, dat men thans tracht te herwinnen datgene, 't welk, in vroegere dagen, bij den min gunstigen toestand der geldmiddelen, op de toekomst is geschoven. Z. E. meent, dat men, om een laag cijfer der begrooting te erlangen, geene dringend noodige werken behoort te verzuimen, en zich tot een verderfelijk uitstel laten verleiden.

De Regering volhardt bij hare bezwaren, om ten aanzien der nationale militie, eene partiële wet voortedragen, bij welke art. 181 der Grondwet in 't leven zou worden geroepen. Ook art. 186 der Grondwet schijnt moeilijk in werking te kunnen worden gebragt, zonder het punt der zeedienst voor goed te regelen, en naar het oordeel der Regering behoort eene herziening van de wet op de schutterijen door die op de nationale militie te worden vooraf gegaan.

Ook de voorstellen van de commissie voor de geneeskundige

staatsregeling maken bij de Regering een punt uit van ernstige overweging. Zij beseft ten volle het gewigt der zaak, en wenscht die in geen geval te laten rusten, al ware het door partiële voorzieningen in de meest dringende behoeften.

De eerste proeven van ingeënte runderen, sedert Februarij aan 's Rijks vee-artsenij-school te Utrecht genomen, zijn gunstig uitgevallen. Al de ingeënte dieren, aan de besmetting blootgesteld, zijn *volmaakt* gezond gebleven. Met November zouden de proeven worden herhaald.

De Regering acht eene wet, ter regeling van de magt der waterschaps-besturen, dringend noodig, en zal, zoodra mogelijk, daartoe eene voordragt doen, bij welke ook wordt voorzien in het oppertoezigt des Konings; het toezigt der Staten en de regeling der waterschaps-belangen, twee of meer provincien betreffende.

Ten aanzien van de Rijks-gebouwen heeft de minister berigt, dat bij de Regering het voornemen bestaat, om voor den Hoogen-Raad een gebouw te stichten, en daarvoor een gedeelte van den tuin van het gebouw voor de Kolonien aan het Plein te bestemmen.

Omtrent het onderwijs, heeft de minister, onder anderen, verklaard, dat de algeheele opheffing van het staats-examen en het onbelemmerd openstellen van de Hooge Scholen ongunstig heeft gewerkt, en dat van onderscheidene kanten de meest dringende aanzoeken zijn ingekomen, om dien onbeperkten toegang, in het belang der wetenschap, tegentegaan, ten einde het academisch onderwijs niet geheel te gronde te rigten. Bij de kortheid van den tijd en de noodzakelijkheid van voorziening, is, volgens den minister, der Regering niets anders overgebleven, dan het examen weder intevoeren, 't welk dertig jaren lang voor de letterkundige faculteit is afgelegd geworden; echter zoodanig gewijzigd, dat de misbruiken, welke gaandeweg waren ingeslopen, worden verhoed. Z. E. vertrouwt, dat al de hoogleeraren daarbij gelijke naauwgezetheid zullen in acht nemen. en merkt aan dat de maatregel welligt geenen invloed op de verbetering van den inwendigen toestand der Gymnasien, of Latijnsche scholen, zal uitoefenen, maar ook alleen moet worden beschouwd als een tijdelijk redmiddel, ten einde een grooter kwaad te voorkomen.

Dat de kosten van de delftsche Academie niet op de begrooting zijn gebragt, moet aan de onzekerheid, nopens het lot dezer instelling, worden toegeschreven.

Betreffende het armwezen verklaart de minister, ten aanzien der Maatschappij van Weldadigheid, dat hare geldelijke toestand gedurende het jaar 1852 niet is achteruitgegaan; — dat zij getrouwelijk aan hare verpligtingen heeft voldaan; — dat zij meermalen gedrongen is, hare vlottende schuld boven het in 1843 gestelde maximum te verhoogen; maar dat de Regering steeds kennis daarvan draagt, even als van het hooger bedrag van die schuld; — dat de duurte der levensmiddelen echter ongunstig op dien toestand zoude werken, indien de vruchten van den eigen oogst der Maatschappij ontoereikend werden bevonden tot voeding der koloniale bevolking. — Verdere bedenkingen, betreffende dit onderwerp, zullen als van zelf ter sprake komen bij de overweging der wet op het armbestuur, welke de Regering vertrouwt, eerlang der Kamer te zullen kunnen aanbieden, terwijl het, naar haar oordeel, ongeraden zoude zijn, om voor dien tijd daarin eene greep te doen.

De Regering is, volgens den minister, geenszins voornemens, om de eenigzins belangrijke steden van de telegrafische verbindingen uittesluiten; maar zij meent, dat men zich de zaak niet juist voorstelt, wanneer men verwacht, dat in kleine en digt bijeen geplaatste steden veel gebruik van dit middel zal worden gemaakt; — dat onder anderen de lijnen van Arnhem en Utrecht vermoedelijk meer zullen kosten, dan zij opbrengen. Nederland heeft, bij 341 kilometers lijn, en 643 kilometers draad, 12 kantoren; dat is, in verhouding, meer dan de engelsche Maatschappij, die door een onderzeeschen kabel met onze kust verbonden is.

De Regering stelt zich voor om binnen een betrekkelijk kort tijdsbestek eene wijziging van de wet op de jagt en visscherij voortedragen. De uitkomsten van de handelingen der inspecteurs zullen daarbij in gezette overweging worden genomen.

De bedenkingen op het *zesde* hoofdstuk, de Hervormde Eeredienst, zijn door den minister van Financien, als voorloopig met deze aangelegenheid belast, beantwoord. Hoe ruim ook de toepassing van het beginsel van de afscheiding van de Kerk van den Staat moge worden gewenscht, dient daarbij steeds in 't oog te worden gehouden, dat het zesde hoofdstuk der Grondwet geene algeheele afscheiding voorschrijft, maar in tegendeel regten en verpligtingen heeft vastgesteld, welke eene duurzame betrekking tusschen beide medebrengen. Zonder dat het staatsgezag met de Kerk het *jus in sacra*, 't welk haar uitsluitend toekomt, wil deelen, ontstaan er, gelijk de dagelijksche ondervinding leert, omstandigheden, welke een waakzaam toezigt vereischen; eene dadelijke medewerking van den Staat noodzakelijk maken, of eene gemeenschappelijke regeling vorderen, ten einde de openbare rust en orde te verzekeren. De teederheid der belangen eischt, volgens de Regering, eene onpartijdige en omzigtige behandeling, en uit dien hoofde wordt eene vereeniging van beide de Directien voor de verschillende Eerediensten, in het belang der verdraagzaamheid, niet wenschelijk geacht. Tegen de opheffing der Directien zijn van verschillende kanten bezwaren geopperd, en eene driejarige ondervinding heeft, volgens den minister, de wenschelijkheid van een voorloopig bestuur niet bevestigd. Ook in den laatsten tijd is de behoefte aan de instandhouding der *beide* departementen zoo weinig twijfelachtig geworden, dat Z. M., krachtens de Grondwet, tot de benoeming van een hoofd voor één derzelve is overgegaan.

De Regering meent, dat hieruit blijkt, dat zij de Kerkgenootschappen geenszins met particuliere genootschappen gelijk rekent.

Betreffende de bekende reserven verklaart de Regering, dat deze moeten worden beschouwd als bepalingen van den zin, in welken de door den Koning op het verzoek der Synode verleende bekrachtiging moet worden opgenomen, en geenszins als strekkende, om de zelfstandigheid der Herv. Kerk of hare bevoegdheid te beperken.

Men acht het, in het belang der leeraren der gemeenten, die zich bij afscheiding hebben gevormd, wenschelijk, dat ook deze uit 's Lands kas zouden worden bezoldigd; doch 't geen men aan den een verleent, dient ook aan den ander te worden toegekend, en het is vooraf niet te ramen, tot hoe hoog dergelijk geldelijk bezwaar zoude klimmen. — Thans zoude, in evenredigheid, aan elke der 171 erkende gemeenten slechts *f* 158 kunnen worden verleend, en alzoo te weinig, om aan de leeraren der onvermogende gemeenten, gelijk er vele zijn, een toereikend bestaan te verzekeren.

Ten aanzien van het *zevende* hoofdstuk (r. kath. Eeredienst) heeft de Regering medegedeeld, dat zij, door de medewerking, welke zij bij de hoofden van het r. kath. kerkgenootschap ontmoet heeft, zich nu reeds in staat bevindt, om te kunnen voldoen aan den wensch, betrekkelijk het invullen der benoodigde geldsommen voor de aanvankelijk *pro memoria* uitgetrokken artikelen der 2de afd. van dit hoofdstuk. Dientengevolge zijn thans overgelegd: 1° een gewijzigd ontwerp tot vaststelling van dat hoofdstuk, waarin de bedoelde geldsommen zijn opgenomen, en 2° een uitgewerkte en toelichtende staat, voor zooveel de bestanddeelen der artikelen van de voornoemde 2de afdeeling betreft. Deze toelichtingen geven een uitvoerig overzigt van de tegenwoordige inrigting en het bestuur van het r. kath. kerkgenootschap, en daaruit blijkt hoofdzakelijk het volgende:

Volgens de aan de Regering bekend gemaakte bepalingen, is het kerkelijk grondgebied van het genoemde kerkgenootschap binnen dit Rijk afgedeeld in *vijf diocesen*, zamengesteld uit de oude kerkdistricten. Die vijf nieuwe diocesen zijn aanvankelijk ingedeeld als volgt: Utrecht in 15 dekanaten, Haarlem in 16, 's Hertogenbosch in 13, Breda in 4, Roermond in 11 dekanaten. — De standplaatsen en betrekkingen der plaatselijk dienstdoende geestelijken zijn op den ouden voet gebleven, terwijl de vroeger van Staatswege als parochie, of als rectoraat erkende r. k. kerkgemeenten nog geene nieuwe parochiale omschrijving hebben ondergaan. — In het diocees van Utrecht zijn opgenomen 236 parochien; in dat van Haarlem 198; in dat van 's Bosch 217 par. en 5 rectoraten; in dat van Breda 77 par., en in dat van Roermond 19 parochien en 19 rectoraten. — Het kerkelijk bestuur van ieder diocees is opgedragen aan *één kerkvoogd*, die daarin wordt geholpen, als zijne omstandigheden of die van zijn diocees zulks vorderen, door *één coadjutor*, en voorts wordt bijgestaan door *één* of meer *vicarissen-generaal*, door *één secretaris*, en door *één landdeken* in elk dekanaat. Voor het tegenwoordige is er slechts één coadjutor, die den hoogbejaarden kerkvoogd van het diocees van Breda is toegevoegd. Er zijn nog geene vicarissen-generaal aangesteld.

In de kosten van het kerkelijk bestuur der vier voormalige kerkdistricten werd tot hiertoe, volgens vroegere bepalingen, van rijkswege bijgedragen aan jaarwedden en tegemoetkomingen eene som van *f* 22,416. De thans veranderde inrigting van het kerkelijk bestuur heeft noodwendig eene wijziging in de vroeger bepaalde verdeeling der toegestane som gevorderd, en deze wijziging is aanvankelijk door den Koning, krachtens art. 168 der Grondwet, geregeld als volgt: *a.* de jaarwedde der kerkvoogden zijn berekend, voor elk diocees, op *f* 2500, welke som door de tot hiertoe bezoldigde kerkvoogden der oude kerk-districten genoten werd, en alzoo te zamen *f* 12,500; *b* de jaarwedde voor de secretarissen insgelijks op de vroeger voor die betrekking toegekende som van *f* 400, en dus te zamen *f* 2000; *c.* de tegemoetkoming in de bureau- en administratie-kosten der diocesen en daartoe behoorende dekanaten op *f* 6 voor iedere als parochie erkende r. k. kerkgemeente, waarvan het getal nu 886 beloopt, en alzoo *f* 5,316, welke cijfer gelijk staat met de voor dit art. bij de wet van 23 Dec. 1852 beschikbaar gestelde som.

De nieuwe kerkelijke inrigting heeft tot hiertoe geene verandering te weeg gebragt in de betrekkingen en standplaatsen (parochien en rectoraten) der plaatselijk dienstdoende geestelijken. Dit is evenmin het geval geweest met de aan die betrekkingen verbonden Rijks-jaarwedden. — De kerkelijke gemeenten worden bediend door 910 pastoors, desservanten en rectors, en door 647 kapellaans en vicarissen, te zamen 1557 kerkleeraars. Het gezamenlijke bedrag der jaarwedden van deze leeraars is *f* 419,437.

De gezamenlijke uitgaven voor dit VIIde hoofdstuk zijn nu voor 1854 geraamd op *f* 573,329, dat is *f* 26,009 meer dan de werkelijke uitgaven over het jaar 1852, en *f* 15683 meer dan voor 1853 is toegestaan. — De uitgaven van de 2de afdeeling (r. kath. kerkgenootschap) zijn nu uitgetrokken voor *f* 486,199 (dat is *f* 12,063 meer dan de uitgaven over 1852), en wel: voor kerkelijk bestuur *f* 19,816, voor seminarien *f* 9000, voor onveranderlijke competentien *f* 21,745, voor plaatselijk dienstdoende kerkleeraars *f* 419,437, en voor subsidien ten behoeve van kerkelijke gebouwen en pastorijen *f* 16,200.

'S GRAVENHAGE, 8 November.

In de bijeenkomst van de Tweede-Kamer van heden is ingekomen een voorstel van den heer *Thorbecke*, ondersteund door nog andere leden, en strekkende tot afschaffing van den accijns op het geslagt; tot het vrijstellen van den invoer van slagtvee, en tot opheffing van het tonnengeld.

Door den Hoogen Raad zijn op de aanbevelings-lijst voor de vervulling van de raadsheers-plaats van dat Collegie gebragt de heeren mrs. *Provo Kluit*, *Karseboom*, *Wiardi Beckman*, *de Jong van Beek en Donk*, *v. Gelijn Vitringa* en *Pape*.

Bij de Tweede-Kamer zijn ingekomen twee ontwerpen van wet, waarbij uit de gelden, wegens verstrekkingen, worden beschikbaar gesteld *f* 222,204 voor het departement van Marine en grootendeels voor aankoop van materiealen en toelage aan werklieden op de werven tot den aanbouw van schepen; — *f* 187,848 voor het departement van Oorlog, grootendeels voor materieel voor de geneeskundige dienst, en aankoop van materieel enz., voor draagbare wapenen.

Verder is eene voordragt ingekomen, ter uitbetaling van *f* 400,000, als den tweeden termijn van het millioen, 't welk aan de Rijn-spoorweg-Maatschappij behoort te worden verstrekt, en *f* 90,000 voor 9 maanden vergoeding van de renten van 5 pc. van een kapitaal van *f* 2,400,000. Aanvankelijk zou aan het verstrekken van een renteloos voorschot de voorkeur zijn gegeven, onder een voldoend onderpand, ten genoegen der Regering, doch de door het bestuur der Maatschappij aangeboden waarborg is der Regering ongenoegzaam voorgekomen, en zij heeft alzoo de vergoeding der renten verkiesselijker geacht, dan een voorschot, zonder behoorlijk te zijn gevrijwaard.

Verder zijn nog ingekomen twee ontwerpen, ter regeling van het muntwezen in Indie, en tot aanwijzing der daartoe strekkende middelen; en een ontwerp voor het verleenen eener bijdrage aan het fonds van het Haarlemmer-meer.

Het verslag van de Rekenkamer over de dienst van 1852 is in handen gesteld van eene commissie, bestaande uit de heeren *de Man*, *v. Asch v. Wijk*, *Hoffman*, *Slicher* en *Luyben*.

Het voorstel van den heer *Thorbecke*, ter afschaffing van den accijns van het geslagt; tot den vrijen invoer van slagtvee, en tot opheffing van het tonnengeld, is met een geleidenden brief, en met eene memorie van toelichting ingediend. Het wordt ondersteund door de heeren *de Man*, *Storm*, *v. Hoëvell*, *Hugenholtz*, *Dommer*, *van Eck* en *Reinders*.

De heer *de Man* heeft gemeend de algemeene strekking van het voorstel kortelijk te moeten toelichten, en heeft daarbij verklaard, dat het strekt, om aan de hooge prijzen der levensmiddelen te gemoet te komen; — dat het geen deswegens door de Regering is verrigt, niet voldoende is voorgekomen, en dat er meer behoort te worden gedaan; — dat uit een naauwkeurig onderzoek is gebleken, dat de toestand der geldmiddelen de opoffering gedoogt, en dat dit gevoelen, gegrond op berekeningen van den minister van Financien zelven, breeder bij de memorie wordt uit een gezet; — dat wel is gedacht aan eene afschaffing van de belasting van het gemaal, maar dat men, om redenen, bij de memorie breeder vermeld, heeft gemeend, dezen wensch voor het oogenblik te moeten opofferen, en dat, zoo de maatregel doel zal treffen, die spoedig en wel met den eersten Januarij aanstaande, zal dienen te worden ingevoerd.

De Vergadering heeft besloten, om dit voorstel en de daartoe betrekkelijke stukken te doen drukken en aan de leden te doen ronddeelen.

Donderdag zal worden beraadslaagd over de begrooting voor de Landsdrukkerij; over den aanleg van een weg in Vriesland, en over de regeling van het tekort van 1848.

De geloofsbrieven van het nieuw benoemde lid der Kamer, mr. *J. Heemskerk Bz.* zijn ingekomen en in handen gesteld van eene commissie, bestaande uit de heeren *van Goltstein*, *Dirks* en *Jespers*, om deswegens in eene volgende Vergadering verslag uittebrengen.

— Bij de beantwoording op de bedenkingen, betreffende het *achtste* hoofdstuk der staatsbegrooting (Marine) heeft Z. E. de minister van Marine aangemerkt, dat hij wel eene commissie van zee-officieren heeft kunnen bijeenroepen, om op sommige punten hun gevoelen te openbaren, maar dat hij daarom hunne meening niet onvoorwaardelijk behoeft op te volgen; — dat hij, als verantwoordelijke bewindsman, met het oog op den geldelijken toestand des Lands, soms anders moet te werk gaan, dan hij als zee-officier zoude wenschen; — dat daarenboven het verslag blijken oplevert van het bezwaar om uiteenloopende gevoelens overeentebrengen; — dat hij echter deelende in het gevoelen dezer commissie, dat ook wij zeilschepen behooren te bezitten, met hulp-stoomvermogen, den aanbouw van vier zulke schepen heeft bevolen, van welke twee denkelijk in den loop van het volgende jaar in active dienst zullen kunnen worden gesteld, terwijl de Regering voornemens is, om nog meer dergelijke schepen te doen aanbouwen.

Naar het oordeel des ministers behoort het stelsel der Marine te berusten op 1° het bezit van een kern bevaren manschappen en schepen, om dadelijk in dienst te worden gesteld 2° de bescherming der koloniale belangen, en 3° de bescherming van de handelsvloot. De minister acht het noodzakelijk, dat zich groote oorlogschepen vertoonen, overal, waar nederlandsche zeehandel wordt gedreven, en meent, dat, in weerwil van de uitbreiding, welke aan de active zeemagt is gegeven, nog niet geheel aan de behoefte in dat opzigt heeft kunnen worden voldaan.

De minister verklaart, dat de onbruikbare schepen thans, bij aanneming en onder toezigt, worden gesloopt, en daardoor eene wezenlijke bezuiniging plaats heeft.

Dat het materieel niet is toegenomen in de gewenschte verhouding moet, volgens den minister, worden toegeschreven aan de verhooging der marktprijzen, waarop men niet heeft kunnen rekenen; — en wat de uitbreiding der active zeemagt betreft, heeft de minister gewezen op het telkens herhaald verlangen der vertegenwoordiging van dergelijke uitbreiding, en van het overal vertoonen onzer vlag; — een verlangen, waaraan de Regering heeft gemeend te moeten voldoen, en dat wel geenszins zonder een bepaald doel, maar in verband met het aankweeken van bruikbaar zeevolk en het in gereed hebben van schepen.

De minister is niet gestemd voor het sloopen der nog aanwezige linieschepen, die, in elk geval, nog altijd tot eene binnenlandsche verdediging kunnen dienen. Buitendien is het nog niet bewezen, of het der steeds zoekende wetenschap niet zal gelukken, om, zonder veel bezwaar, de stoomkracht ook op dergelijke bodems toetepassen. Wanneer de Kamer geen genoegen kan nemen met de aangevraagde verhooging voor het materieel, zal dit materieel steeds verachteren, want om dergelijke verbetering te doen plaats hebben, ten koste van de active zeemagt, komt der Regering, in het belang van den Staat, onverantwoordelijk voor.

Men verlangt al de hellingen op de Rijkswerven bezet te zien. Daartoe is niets anders noodig dan vermeerdering van het werkend personeel op deze werven en derhalve uitbreiding van middelen, ook voor het materieel. De Regering deelt in dien wensch, maar heeft niettemin geacht, het cijfer van het VIIIste hoofdstuk niet hooger te mogen opvoeren dan thans is voorgedragen.

Wat de zamenstelling der scheepsmagt in de O. Indiën betreft, heeft de minister doen opmerken, dat de expeditien van Bali en Soloo genoegzaam van de behoefte aan groote schepen hebben doen blijken, en dat, zonder dezelve, Bali niet ligtelijk zou zijn bedwongen.

Eene bepaalde ondervinding van de Academie van Breda, wat de Marine betreft, kan nog niet worden opgegeven.

Bij het pensioneren van zee-officieren wordt de bestaande wet met de meeste naauwgezetheid toegepast.

— Z. M. de Koning heeft den heer *A. W. P. Weitsel* bevorderd tot kapitein, met bepaling, dat hij gedurende vijf jaren, als adjudant van den generaal *de Stuers*, bij de landmagt in de O. Indien zal worden gedetacheerd.

HAARLEM, 8 November.

Zondag avond is de Koning der Belgen te Brussel teruggekomen. Heden is de belgische Wetgevende Vergadering geopend. Daarbij is verkondigd, dat de echtverbindtenis van den Hertog *van Braband* mag worden aangemerkt als een blijk van het vertrouwen der mogendheden in de belgische nationaliteit; — dat de onzijdige staatkunde van Belgie meer en meer in 't buitenland wordt gewaardeerd; — dat door de militaire organisatie de middelen ter verdediging steeds aangroeijen; — dat handel en fabrieknijverheid in een bloeijenden toestand verkeeren en de onderhandelingen, ter verbetering der handels-betrekkingen, met ijver worden voortgezet.

Te Amsterdam zijn op den 8sten November aangegeven 6 cholera-lijders; overleden 7; hersteld 2.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Prijzen der Effecten.

8 *November* 1853. — 4½ *ure.*

			van	*tot*	*gebl.*
NEDERL., Werkel. Schuld.	2½	pct.	62	⅛	62 1/16
″ ″	3	″	75	⅛	75
″ ″	4	″	93 9/16	¾	93 9/16
Amortisatie-Syndicaat	3½	″	—	—	—
Handelmaatschappij	4½	″	—	—	—
Oost-Indische Leening	4	″	93¾	—	—
Aand. Holl. Spoorweg			—	—	—
Leen. ″ ″	4½	pct.	—	—	—
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	″	—	—	—
FRANKRIJK, Certificaten	3	″	100⅜	—	—
″	4½	″	—	—	—
RUSL., Obl. Hope & C°.	5	″	104⅜	—	—
″ ″ 1828/1829	5	″	103½	—	—
Certificat. ″ 1831/1833	5	″	94⅞	—	—
″ ″ 1840	4	″	89⅝	—	—
″ bij Stieglitz	4	″	88⅜	—	—
″ ″ ″ N.	4	″	—	—	—
Inschr. in Assignatiën	6	″	—	—	—
Certific. van ″	6	″	70⅞	—	—
POLEN, Aandeel. 1835, fl. 500		*f*	—	—	—
Obligatiën	4	pct.	—	—	—
SPANJE, Obligatiën	1	″	21¾	⅞	21¾
″	3	″	—	—	—
″ Binnenl.	3	″	40¼	⅞	40¾
Amortisable			4⅞	—	—
Bew. Coupon			5 7/16	9/16	—
OOSTENR., Oblig. bij Goll.	5	pct.	—	—	—
″ ″ ″	4	″	—	—	—
″ Metalliek	5	″	77⅜	9/16	—
″ ″ N.	5	″	90¾	⅞	—
″ ″	2½	″	39¼	40	—
BELGIE,	2½	″	—	—	—
Rothschild,	2½	″	50⅝	—	—
″	4½	″	—	—	—
BRAZILIE, Geldl. 1824, £ 100	5	″	96	—	—
″ ″ £ 200	5	″	—	—	—
PORTUGAL, Oblig.	3	″	37⅝	13/16	37 11/16
″ defired	3	″	—	—	—
Binnenlandsche à 1 conto	5	″	—	—	—
PERU, Geldl. 1849, thans	4½	″	70¼	¾	70 5/16
VENEZ., Oblig. 6 pct. thans	3¾	″	32¾	—	—
GRENADA, Obligatiën. £ 100	2¼	″	19¼	—	onbep.
MEXICO, Oblig. 1851	3	″	24 7/16	¾	—
N.-AMERICA, Americ. Bank-Actien.			4⅛	—	—

Oostenrijk Metall. La B. 5 pc. 90¾ à ⅞. Columbia Equador

3⅞. Venezuela obl. uitgest. 13 15/16 à 14 1/16. Grenada obl. utgest. 8 1/16 à ¼. — Beleening 3. Prolongatie 4.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Societeit
Tot Nut des Obligatie-Handels.
BOON HARTSINCK, Pres.

Van de binnenl. fondsen waren de 2½ en 3 pc. iets vaster en den 4 pc. aangeboden. De buitenl. waren over 't algemeen iets vaster, met uitzondering van de Mexicanen, die weder flaauw zijn bevonden.

MADRID, 4 November. De 3 pc. 41; 1 pc. 21¾.

WEENEN, 7 November. De 5 pc. metall. 93; zilver 13⅜.

LONDEN, 8 November. De 3 pc. gecons. resc. 95¼. Mexico 26. Spanje 1 pc. 22.

PARIJS, 7 November. De 3 pc. renten 73 fr. 85; 4½ pc. 99 fr. 90. Spanje 1 pc. 21½; 3 pc. binn. 41.

MARKTBERIGTEN.

ROTTERDAM, 7 November. *Tarwe:* Zeeuws., Vlaams. en Overm. door kleinen aanvoer 50 cts. hooger, de beste jar. van *f* 15 tot *f* 16,25, mindere van *f* 12,75 tot *f* 14,75, de beste nieuwe van *f* 15,50 tot *f* 16,50, mindere van *f* 13 tot *f* 15; Pools. en roode goed vorige prijzen; 156 p. witb. Pools. *f* 480, *f* 485; 154 p. dito te Schiedam en alhier *f* 475; 164 p. n. Hoogl. Kleefs. *f* 498; 161, 162 p. dito *f* 490; 160 p. dito *f* 475, *f* 480; 161 p. n. Bovenl. Ris *f* 480, *f* 482; 156, 158 p. dito Holst. *f* 455, *f* 463; 161 p. Petersb. Cubanca *f* 410. *Rogge:* Overm., Zeeuws. en Vlaams bij geringen aanvoer 20 cts. hooger *f* 9,90 à *f* 11; andere soorten prijshoudend; 148 p. Bourgas *f* 310; 143, 144 p. Eupatoria *f* 285, *f* 290; 145 p. Odessa *f* 290; 142, 143 p. n. Arch. *f* 280, *f* 285, *f* 288; 140 p. dito *f* 279, *f* 280; 142 p. jar. dito *f* 280, *f* 282. In publ. veiling: 96 last 107, 109 p. (Amst. schaal) besch. Triester van *f* 172 tot *f* 191. *Gerst:* Zeeuws., Vlaams. en Overm. winter, 30 cts. hooger, *f* 8,60 à *f* 9,30; dito zomer, 20 cts. hooger, *f* 7,70 à *f* 8,60. *Haver:* Zeeuws. en Inl. korte *f* 3,70 à *f* 4,80; dito lange *f* 3 à *f* 3,80. *Boekweit:* op 140 p.: N. Brab. *f* 238, *f* 240, *f* 242, *f* 245; Vlaams. *f* 237, *f* 240; Rijn *f* 233, *f* 235, *f* 236, *f* 238, *f* 240; Frans. *f* 210. *Erwten:* Zeeuws. groene, 20 cts. hooger, *f* 10,50 à *f* 11,75; groote dito *f* 11,50 à *f* 13,25; Geld. graauwe *f* 13,50 à *f* 16. *Boonen:* Zeeuws. en Walch. witte *f* 11,50 à *f* 14,50; dito bruine *f* 11,50 à *f* 15; dito paardenb. 20 cts. hooger; drooge van *f* 8,20 tot *f* 8,70, wakke van *f* 6,25 tot *f* 7,75. *Koolzaad:* Zeeuws. in zakken £ 64.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 8 November. Den 7den dezer in Texel binnengekomen: de stoomb. *Diana* en *Lord John Russell*, beiden van Londen; en uitgezeild: *Jan Visser*, Driest, Salonica; *Verwisseling*, Boer, Konstantinopel; *Tito*, Maresca, Genua; *Amrie*, Evans, Newcastle; *Amsterdam Packet*, Thiis, Drammen; *Charles Ross*, Foh, Hamburg; *Fortschritt*, Vos, avontuur. Wind o. z. o.

Den 7den dezer in Helvoet binnengekomen: de stoomb. *Earl of Auckland*, Londen; *Swanland*, Hull. Niets uitgezeild. Het schip *Kon. Ned. Yachtclub*, is door de stoomboot *Kinderdijk* van den noordwal gesleept en alhier op de reede ten anker gekomen.

Den 22sten Oct. van Livorno uitgezeild: *Agatha*, Zeylinga; 28 dito *Jantina*, Boswijk, beiden naar Amsterdam.

Den 4den dezer van Ramsgate uitgezeild: *Johanna Cornelia*, Achenbach, Londen naar Melbourne; *Giosné*, Cafiero, Dordrecht naar Corfu; *Eluise*, Cacace, Rotterdam naar Triest.

Den 4den dezer van Liverpool uitgezeild: *Elisabeth & Antoinette*, Besier, Melbourne.

AMSTERDAM, 6 Nov. De engelsche schooner *Swift*, kapt. D. Squire, van Newport met spoorstaven naar Harburg, is, volgens brief van Texel van 5 dezer, in de buitengronden van Terschelling gestrand, doch zou men trachten het schip aftebrengen; van de lading waren 300 spoorstaven geborgen, is sedert af en in de haven van Terschelling gebragt.

SCILLY, 2 November. Het schip *de Vrede*, kapt. Potjewijd, van Nickerie naar Rotterdam, is alhier lek en met verlies van zeilen binnengebragt, hebbende in een hevigen storm, alhier in de nabijheid, in de klippen bezet geweest; heeft suiker gepompt en zal waarschijnlijk moeten lossen.

Gepraaid: 13 Aug., op 28° z. b. en 22° w. l., *Telegraph*, kapt. Rolufs, Amsterdam naar Batavia; 8 Oct., op 10° n. b. en 23° w. l. *Mary en Hillegonda*, kapt. Visser, Hartlepool n. King George Sound.

221ste STAATS-LOTERIJ.

Trekking der vijfde Klasse.

14de Lijst. N°. 19361, een prijs van *f* 5000. N°. 15189, een prijs van *f* 1500. N°. 7328 en 3430, ieder een prijs van *f* 1000.

Den 3den dezer is door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Zwolle tot herder en leeraar aldaar beroepen ds. T. K. M. VON BAUMHAUER, theol. doct. en predikant te Geervliet.

IETS NIEUWS.

GRANDES SOIRÉES DES VARIÉTÉS, onder Directie van de Heeren J. SOUVEREIN en J. DE GELDER.

Bovengenoemde Directeurs informeren het geacht Publiek, dat zij voornemens zijn, gedurende twee maanden al de Hoofdplaatsen van Noord-Holland te bezoeken, met hun Gezelschap **Artisten**, bestaande uit 20 *werkende Personen*, als: **Komedie en Nocturlabrische oefeningen**, vervolgens **Russische, Engelsche en Fransche Pantomimes in het genre** van **LHEMANN**, hetgeen op zoodanige manier nog niet is voorgesteld; versierd met buitengewone **Dansen**, door de voornaamste Dansers en Danseressen van het Gezelschap.

NB. NB. Bovengenoemden bevelen zich in de gunst te **NB.** mogen zijn, bij alle Gemeente-Besturen ten einde hun Ed. goedkeuring te erlangen. Adres, bij den Heer P. A. WALRAVEN, te Alkmaar.

** Getrouwd:

JAMES DE FREMERY
met
VIRGINIE T. HERCKENRATH.
Den *Huize* GEERBRON, te *Monster*,
2 November 1853.

** Getrouwd:

BOLSWARD, den 6den November 1853. Eenige kennisgeving.
D. BROUWER Wz.
en
A. P. MESDAG.

** Getrouwd:

BLADEL, 6 November 1853.
J. T. PLATTEEL
en
C. RAUWS.
Eenige en algemeene kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

** Heden beviel voorspoedig van eenen ZOON *MARIA ELISABETH KOCH*, Echtgenoote van
SPANKEREN, 3 November 1853. H. M. BERNS.

** Bevallen van een' ZOON *M. C. KIJMMELL.*
NIJEVEEN, den 4den November 1853. H. VOS, Med. Doct.

** Heden beviel zeer voorspoedig van een' welgeschapen' ZOON *C. B. DE VEER*, geliefde Echtgenoote van
BEEMSTER, 4 November 1853. G. WAYBOER.

** Heden beviel van eene DOCHTER *H. M. HUYGENS*, geliefde Echtgenoote van Mr. J. DE BAS.
'sGRAVENHAGE, 5 November 1853.

** Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER *J. L. A. NIJHOFF*, geliefde Echtgenoote van R. TERPSTRA.
ROTTERDAM, 5 November 1853.

** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER *G. BRONDGEEST*, geliefde Echtgenoote van
NIEUWER-AMSTEL, 5 November 1853. A. SANTBERGEN.

** HELLEVOETSLUIS, den 6den November 1853. Heden van eenen ZOON bevallen, Vrouwe *C. G. CANNEMAN—VAN HOEK.*

** Bevallen van een' ZOON *J. STOKHUYZEN*, geb. *SCHIMPF*. Eenige kennisgeving.
ARNHEM, 6 November 1853.

** Heden beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER *JOHANNA WIJNANDA NACHENIUS*, hartelijk geliefde Echtgenoot van
OVERLANGBROEK, 7 November 1853. B. CH. LEDEBOER. Eenige kennisgeving.

** Bevallen van een' ZOON, Vrouwe *E. J. VAN VOORTHUYSEN—DE WILDE.*
Huize PIJNENBURG, bij *Utrecht*, 7 November 1853.

** Mijne geliefde Echtgenoote, *MARIA CATHARINA POMPE*, beviel heden van eene welgeschapene DOCHTER. A. C. VAN DAM.
ROTTERDAM, 7 November 1853.

** Op den 1sten November 1853, overleed te DEVENTER, in den ouderdom van bijna 51 jaren, Vrouwe ANNA MARIA GEERTRUID DE SCHEPPER, Echtgenoote van den Heer ANTOINE GEORGE SUTHERLAND, Gepensd. Majoor der Infie.
Eenige kennisgeving.

** Na herhaalde beroerten overleed alhier, heden ochtend, onze geliefde Moeder en Behuwd-Moeder, Mejufvrouw ARIAANTJE KRAP, Weduwe den Heer *Cornelis Soli*, in den gezegenden ouderdom van 86½ jaren.

H. M. SOLI.
J. H. SOLI.
DORDRECHT, 4 November 1853.
A. M. SOLI, MAARSMAN.
J. L. DE LEZENNE GREVE.
A. M. DE LEZENNE GREVE, SOLI.

Als bijzondere kennisgeving gelieven elders woonachtige Vrienden en Bekenden het hier gegeven berigt aan te merken.

** Gisteren, kort vóór middernacht, overleed alhier, in den ouderdom van ruim tachtig jaren, Mejufvrouw MARGARETHA CHRISTINA LOTICHIUS.
NIJMEGEN, 5 November 1853.

** Heden overleed, tot mijne en mijner Kinderen bittere droefheid, mijne geliefde Dochter, AGATHA HUIBERDINA WILHELMINA SMELTZER, in den ouderdom van ruim 28 jaren. Wed. J. SMELTZER,
BERGEN OP ZOOM, 5 November 1853. TOUW.
Uit aller naam.

** Heden overleed mijne hartelijke geliefde Echtgenoote CHRISTINA DE VOS, in den ouderdom van 53 jaren. Diep betreurd door mij, mijne Kinderen en verdere Familie. B. ERKELENS.
ROTTERDAM, 5 November 1853.

** Was ons hart reeds diep getroffen toen onze geliefde Moeder en Behuwd-Moeder, *Jannetje Noordenburg*, ons op den 2den dezer maand in den ouderdom van ruim 65 jaren door den dood werd ontnomen, heden werd onze rouw en droefheid meer dan verdubbeld, daar dezelfde kortstondige maar hevige ziekte onze geliefde Vader KLAAS Hz. REYNE, in leven Dijkgraaf van den Polder *Krommenie*, in den ouderdom van bijna 66 jaren deed bezwijken.

Was het de wensch van onzen geliefden Vader, om zijne beminde Huisvrouw, met wie hij 34 jaren in een gelukkig huwelijk was verbonden geweest, spoedig te volgen, die wensch is vervuld. Gisteren bij de begrafenis onzer onvergetelijke Moeder, overviel hem de ziekte, die na 12 uren van smartvol lijden, heden morgen te half vijf ure, een einde maakte aan zijn ons allen zoo dierbaar leven. Hoe wij gebukt gaan onder dien dubbelen slag, zal ieder gevoelig hart beseffen. Wij gelooven echter, dat God onze geliefde Ouders heeft tot zich genomen, en treuren daarom, maar niet als degenen, die geene hoop hebben.

HUIBERT REYNE.
AAGJE LEGUYT.
JAN REYNE.
AALTJE IJFF.
KROMMENIE, 5 November 1853.
HENDRIK REYNE.
MAARTJE IJFF.
DIRK REYNE.
KLAAS REYNE.
JANNETJE IJFF.

** Heden overleed ten mijne huize, tot mijne diepe droefheid, mijne geliefde Zuster, Vrouwe JEANNETTE HENRIETTE CATHARINA ISING, Weduwe den Heer *H. Gruner*, in den ouderdom van ruim 68 jaren.
AMSTERDAM, 5 November 1853. S. H. C. C. ISING, Wed. *C. L. Moes.*
Mede uit naam mijner Kinderen.

Vrienden en Betrekkingen buiten de Stad gelieven deze Algemeene tevens als Bijzondere kennisgeving aan te nemen.

** Heden overleed mijne geliefde Behuwd-Moeder, GERARDA THEODORA KOPPEN, in den ouderdom van ruim 71 jaren. C. DROST.
HAARLEM, 5 November 1853.

** Heden overleed, na eene vereeniging van slechts 18 maanden, ten gevolge eener kortstondige ziekte, mijne geliefde Echtgenoote, ANTONETTA JACOBA DE ROOY, mij nalatende een Kindje van ruim 7 maanden.
PIJNACKER, 6 October 1853. A. G. OGTEROP, Genees-, Heel- en Verloskundige.

** Op den 6den November 1853, overleed te OVERSCHIE, de Wel-Edel Gestrenge Heer F. L. W. SCHUMANN, gepensioneerd Luitenant-Kolonel en Militie-Commissaris, Ridder van het Legioen van Eer.
Eenige kennisgeving.

** Het *Algemeen Kantoor van Administratie* alhier, onder Directie van STADNITSKI & VAN HEUKELOM c. s., adverteert: dat de ***COUPONS*** van door hetzelve uitgegevene Certificaten van **Russische Fondsen**, verschenen 1/13 Julij 1853, van Heden af zullen worden betaald ten Kantore van de *Ontvang- en Betaalkas*, als: 6 pCt. in Assignatiën groot Rs. 30, met *f* 16.07, Zestien Guldens Zeven Cents, en van 6 pCt. in Zilver, groot Rs. 15, met *f* 28.11, Acht-en-Twintig Guldens Elf Cents.

Amsterdam, 8 *November* 1853.

** VAN VLOTEN en DE GIJSELAAR c. s., Hoofd-Directeuren van een Administratie-Kantoor op **Russische Fondsen** adverteren, dat van heden af ten Kantore van de *Associatie Cassa* zullen worden betaald, de COUPONS der door dezelve Administratie uitgegeven Certificaten, verschenen geweest 1 Julij 1853, en wel
de Coupons der Certificaten 6 pCt. in Assignaten met *f* 16.
idem der Certificaten 6 pCt. in Zilver met . *f* 28.

** Degenen welke iets verschuldigd zijn aan of te vorderen mogten hebben van den Wel-Ed.-Geb. Heer ISAAC GIJSBERT HERMAN VAN DEN HEUVEL, gewoond hebbende en onlangs te Utrecht overleden, worden verzocht daarvan ten spoedigste en vóór 15 December 1853 schriftelijk opgave te doen, ten Kantore van den Notaris VAN SCHERMBEEK, te Utrecht.

** Allen die iets te vorderen hebben van den Boedel en Nalatenschap van wijlen Vrouwe A. KOKER, Wed. den Wel-Eerw. Heer M. P. MEELBOOM, gelieven daarvan opgave te doen uiterlijk vóór 15 November aanst., ten huize van den ondergeteekende, Nieuwegracht Wijk 6, N°. 246. P. W. MEELBOOM.

** Diegenen, welke iets te vorderen mogten hebben van, of verschuldigd zijn aan den Heer JAN ZIJP, in leven Schoolonderwijzer te Groot-Ammers, en aldaar op den 2den October ll. overleden, gelieven hiervan vóór den 20sten November aanstaande opgave of betaling te doen, ten Kantore van den Notaris E. VONCK, te Streefkerk.

** Men vraagt tegen half December: Een' Prot. SECONDANT. Vereischten zijn: tweede of derde Rang, admissie voor het Fransch, alsmede eenige kennis van de Hoogduitsche en de Engelsche Taal. Salaris *f* 150 à *f* 200, benevens Kost, Inwoning, enz. Adres met *franco* Brieven, onder Lett. M. M., bij den Boekhandelaar J. H. ZITMAN, te Leyden.

** Men vraagt te Utrecht, zoo spoedig mogelijk: een APOTHEKERS-BEDIENDE, liefst geëxamineerd, van de P. G., getuigenissen van bekwaamheid en zedelijk gedrag kunnende overleggen. Brieven *franco*, onder Letter G., aan den Boekhandelaar J. G. BROESE, te Utrecht.

** HERMs. COSTER & ZOON te Alkmaar, verlangen: Een bekwaam BOEKBINDER, het Vergulden grondig verstaande en voorzien van Getuigschriften van kunde en goed zedelijk gedrag, om dadelijk in dienst te treden. Brieven *franco*.

** P. SEMEINS, Mr. Smid, te Schermerhorn, vraagt ten spoedigste een WAGENMAKERS-KNECHT, in alle opzigten zijn vak grondig verstaande, tegen genot van Kost, Inwoning en een goed Salaris. Men vervoege zich het liefst in *persoon* bij bovengenoemde, of met *gefrankeerde* Brieven.

** Men vraagt een TUINMAN, gehuwd, zonder Kinderen, bewijzen van zeer goed gedrag kunnende produceren, bekwaam om Vrucht- en andere Boomen behoorlijk te Snoeijen, en verder al wat tot zijn vak behoord, grondig verstaande. Adres met *franco* Brieven, onder de Letter P., bij de Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN, te Rotterdam.

** In eene *IJzergieterij* wordt verlangd: Een bekwaam PERSOON, liefst met de Werktuigkunde eenigzins bekend, om als Meesterknecht te fungeren. Adres onder Letter E., bij den Boekhandelaar P. M. BAZENDIJK, te Rotterdam.

** HUWELIJKS-AANVRAAG.

Een fatsoenlijk Heer, oud 40 jaren, van de P. G., wenscht in kennis te komen, met eene fatsoenlijke DAME, die genegen is met hem het Huwelijkslot te deelen; de vereischten zijn, zacht humeur en goed uiterlijk. Inclinerende, gelieve men zich te adresseren met duidelijke Brieven *franco*, onder Letters B. M., bij den Boekhandelaar J. MADO, te Utrecht.

** KOSTSCHOOL VOOR JONGE JUFVROUWEN TE *OOSTERHOUT.*

Mejufvrouw G. J. KRAMERS, sedert twee jaren Kostschoolhouderesse te Oosterhout neemt de vrijheid, de aandacht van Ouders en Voogden op haar Instituut te vestigen. Zij durft dit met eenig vertrouwen doen, daar zij reeds op de verkregen goede resultaten van haar opvoedingswerk kan wijzen; en zij eerlang ontheven zal zijn van de belemmeringen, die haar tot dus verre door een min geschikt Lokaal in den weg stonden. Zelve aan eer der beste Instituten van Nederland opgevoed, meent zij te mogen verzekeren, dat de aan hare zorg toevertrouwde Jonge Dames op doeltreffende wijs in de kennis der vereischte Talen en Handwerken opgeleid, en tevens voor huisselijke deugden gevormd zullen worden. Het Prospectus met de billijk gestelde Voorwaarden is op aanvrage aan 't Instituut te bekomen. Tot het verkrijgen van meerdere inlichtingen kan men zich wenden tot den

Edel. Achtb. Heer P. J. VAN BEUGEN, Burgemeester te Oosterhout.
Edel. Achtb. Heer C. J. BREDIUS, te Woerden.
Ds. J. WIGERI ABERSON, te Oosterhout.
Mr. J. J. LOKE, te Breda.
Mejufvrouw C. C. VAN MEERTEN, te Gouda.

Burgemeester en Wethouders van Oosterhout, zich refererende aan bovenstaande Advertentie, vermeenen het gemeld Instituut aan Ouders en Voogden allezins te kunnen aanbevelen. P. J. VAN BEUGEN.
Oosterhout, 2 *November* 1853.
De Secretaris,
Bn. LUKWEL.

*** **LOGEMENT *DE ZWAAN*, te *Vreeswijk*.**

De ondergeteekende, als geheel tot het bovengemelde ingerigt, recommandeert zich bij het reizend publiek als zoodanig aan, zijnde hetzelve gelegen, juist bij de Landbrug waar de Stoombooten aanleggen.

Bij hem is ook door verandering van Affaire een welloopend BILLARD, met al deszelfs accessoiren te KOOP, tegen een zeer matigen prijs. J. C. DE QUACK.

SIROP LAROZE. Deze uitmuntende SIROOP bereidt uit bittere Oranje-Appelschillen is een uitmuntend Geneesmiddel, zoowel bij algemeene Zenuwzwakte, als bij Maag- en Ingewandslijden van zenuwachtigen aard; hare gunstige werking op de Spijsverterings- en Onderbuiksorganen doet de eetlust opwekken, de spijsvertering bevorderen en de Maagpijnen bedaren, door hare toongevende eigenschappen neemt zij de verstoppingen weg en gaat de ongeregelde ontlastingen tegen, terwijl deze Siroop, bij eenig voortgezet gebruik, het beste middel is tot voorkoming van het verval van krachten en voor herstellende Zieken, een zeker en onschadelijk middel oplevert, tot spoedige terugkeer der verlorene krachten. De flacon met berigt van gebruik, voorzien van handteekening en zegel van *J. P. Laroze*, te Parijs, is à *f* 1,50 verkrijgbaar, aan het Hoofd-Depôt voor Nederland, bij *H. H. Uloth*, Apotheker Zeedijk 188, te Amsterdam, en bij de HH. Apothekers *van Wageningen*, te Dordrecht; *W. C. van Dort*, te 's Gravenhage; *van der Heyden*, te Gouda; *Kuilenberg*, te Groningen; *Straatman*, te 's Hertogenbosch; *van de Kamer*, te Middelburg; *Grossier*, te Maastricht; *van Santen Kolff*, te Rotterdam; *Faassen*, te Tiel, en *Milius*, te Utrecht.

*** De BUITENPLAATS *VREDENHOEF*, met het daarachter liggend WEILAND, te zamen groot 13½ Bunder, is UIT DE HAND TE KOOP.

Het ligt tusschen Leyden en den Haag aan den Straatweg en de Trekvaart, en bestaat uit een schoon Heerenhuis, Koetshuis, Stal, Broeijerij, enz., en is te bevragen bij den Boekhandelaar R. VOGELENSANK, te Gouda. Brieven *franco*, onder Lr. B.

*** Door toevallige omstandigheden UIT DE HAND TE KOOP: Een wel ter nering staand HUIS, SCHUUR en ERF, staande en gelegen te Klundert, zijnde ingerigt tot een *Logement* en *Herberg*, genaamd *DE STADS-HERBERG*, welk Logement en Herberg een fatsoenlijk burgerlijk bestaan oplevert.

Te aanvaarden op 1 December 1853, of zooveel vroeger als nader mogt worden overeengekomen.

Te bevragen bij den Notaris C. W. MARIS, te Klundert.

*** **UIT DE HAND TE KOOP:**

Eene HUISMANSWONING, BOET en ERVE, en TUIN, met ongeveer 15 Bunders WEILAND, gelegen op een uur afstand van de Stad Alkmaar. Informatiën zijn te bekomen, ten Kantore van den Notaris ABR. P. DE LANGE, te Schoorldam. Brieven *franco*.

*** Bij toeval **UIT de HAND te KOOP:** Een naar den laatsten smaak ingerigte PAPIER-FABRIEK, in volle werking, die door blank Bronwater gedreven wordt, met WOONHUIS, ERF en TUIN met vruchtdragende Boomen; des verkiezende dadelijk te aanvaarden.

Daar aangelegen eene nette BOERDERIJ met Bronwater doorsneden, nieuw gebouwd HUIS met Schuren, van alle Gemakken voorzien, fraaije Tuin met vruchtdragende Boomen, enz. Voorts Bouwland, ongeveer groot 27550 Ellen; Weiland id. groot 27516 Ellen; Hakhout id. groot 6248 Ellen; Bosch id. groot 19677 Ellen; Heide id. 3 Bunders, en nog voor groote uitbreiding zeer goed geschikt, gelegen nabij Apeldoorn aan een Grindweg. Ieder Perceel afzonderlijk of bij elkander te Koop.

Adres met *franco* Brieven, onder Letter B., bij A. M. DE JONG, Boekhandelaar te Apeldoorn.

*** **UIT DE HAND TE KOOP:**

de navolgende WIT MARMEREN VLOERSTEENEN, *voor oud*, als: 280 Stuks van 24 ned. duimen, 23 Stuks van 35 ned. dm., 16 Stuks van 34 ned. dm., en 46 Stuks van 54½ ned. dm., benevens eenige AFBRAAK. Te bevragen met *franco* Brieven, bij den Boekhandelaar H. DE RINGH, te Enkhuizen.

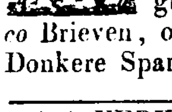

Wordt te KOOP aangeboden: een bruin duitsch Merrie RIJPAARD, 8 jaren oud, groote Dragonders taille. Adres, met *franco* Brieven, onder Letter W., bij J. H. KNOOP, op het Donkere Sparen, te Haarlem.

*** VERKOOPING in het Koffijhuis *de Vink* nabij Leyden, op Woensdag den 16den Nov., des morgens om 10½ ure, van eene groote partij zware EIKEN-, IEPEN- en BEUKENBOOMEN, enz., staande op *Vredenhoef*, onder Voorschoten, door den aldaar wonende Notaris TROMER.

Het Hout is per water ligt te vervoeren. De notitie der Boomen met opgave der zwaarte, is te bekomen bij den Notaris, in het Koffijhuis en bij den Tuinbaas, bij wien tevens UIT DE HAND TE KOOP zijn: Circa twee duizend verplantbare, opgaande IEPEN- en EIKEN-BOOMEN, voor zwaar Plantsoen. Brieven *franco*.

*** Men is voornemens op Woensdag den 16den November 1853, des voormiddags ten elf ure, te Dirkshorn, Gemeente Haringcarspel, ten huize van den Kastelein *Daniel de Jong*, in het openbaar te verkoopen:

Eene HUISMANSWONING, met BOET, TUIN, ERF en LANDERIJEN, te zamen groot 12 Bunders, 29 Roeden, 40 Ellen, staande en gelegen in den Schagerwaard, Gemeente Haringcarspel, Kadaster Sectie C, Nummers 1, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 121 en 122.

Waaromtrent informatiën zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris C. SIEMERS, te Zijpe.

*** Door den Boekhandelaar N. DE ZWAAN, te Utrecht, is uitgegeven:

***HEINRICH ZSCHOKKE*, GODS ALMAGT IN DE WERKEN DER NATUUR.** Een Volksboek tot kennis van God uit zijne Schepping. Een Deel in 8º, 456 bladzijden, met keurigen Titel. Prijs ingenaaid *f* 4,40. Gebonden in heel linnen, vergulden band *f* 4,90.

*** Bij de Boekhandelaren J. G. v. TERVEEN EN ZOON, te *Utrecht*, zijn verschenen de volgende afleveringen van:

HET NIEUWE TESTAMENT,

met ophelderende en toepasselijke Aanmerkingen.

DOOR

Prof. VINKE.

Het Evangelie van *Mattheus*. . . .	*f* 1,—.
„ „ „ *Markus*.	„ —,75.
„ „ „ *Lukas*.	„ 1,45.
„ „ „ *Johannes*. . . .	„ 1,80.
De Handelingen der *Apostelen*. . . .	„ 2,—.
De Brief van *Paulus* aan de Romeinen. . .	„ 1,25.
De eerste Brief van *Paulus* aan de Korinthen	„ 1,25.

Als Handboek ten gebruike bij de huisselijke Godsdienstoefening wordt dit Werk door bevoegde Beoordeelaars ruimschoots aangeprezen.

*** Bij J. G. BROESE, te *Utrecht*, is uitgegeven:

CHRISTUS NEEMT DE ZONDAARS AAN.

Naar het Engelsch

VAN

Dr. JOHN. CUMMING.

***f* 1,—.** In net Linnen Geb. ***f* 1,35.**

Van de vele uitmuntende Werken van dezen beroemden Auteur, wordt dit algemeen het meest geroemd, en bij duizenden in Engeland verkocht.

*** Door S. E. VAN NOOTEN te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven en verzonden: de

Almanak

VOOR HOLLANDSCHE

BLIJGEESTIGEN.

Jaargang **1854**. Met Platen.

Prijs 60 Centen. In karton, verguld op snede *f* 1,20.

*** De Boekhandelaar C. C. VAN DER HOEK, te Leyden, heeft aan eenige zijner correspondenten verzonden: ***A. C. OUDEMANS Jr.***, Historisch-Kritisch overzigt van de bepaling der **Aequivalent-Gewigten** van twee en twintig Metalen, met eene Plaat. Prijs *f* 1,40.

N.B. Deze Verhandeling maakt een gedeelte uit van een Werk over de Geschiedenis der **Aequivalent-Gewigten**, waarvan de andere Deelen zijn bewerkt door de Heeren E. MULDER, L. MULDER en W. A. J. VAN GEUNS.

*** Bij G. B. VAN GOOR, te *Gouda*, is van de pers gekomen en alom à 90 Cents verkrijgbaar: De *Eerste Aflevering* van de

Eerste Grondbeginselen der Natuurkunde

VAN DEN

MENSCH,

een leesboek over het zamenstel des menschelijken ligchaams en de verrigtingen van zijne deelen, door

Dr. D. LUBACH.

Bovenstaand Werkje, dat met tal van fraaije Houtsneê-Figuren wordt opgehelderd, zal in 3 à 4 Afleveringen kompleet zijn. Men kan hier op eene bevattelijke wijze kennis maken met het zamenstel en de verrigtingen niet alleen van zijn geheele ligchaam, maar zelfs van elk zijner deelen; voorzeker eene begeerlijke kennis voor ieder die op beschaving aanspraak maakt.

*** Bij de Boekhandelaren KEMINK & ZOON, te Utrecht, komt van de pers:

METEOROLOGISCHE WAARNEMINGEN IN NEDERLAND, in verband met de weêrsgesteldheid in Middel-Europa, door Dr. F. W. C. KRECKE 1853.

Blad 1 lang kwarto. Prijs per jaargang. . *f* 3,00.

De gang der weêrsgesteldheid in Middel-Europa in 1852, kan men aangeduid en beoordeeld vinden in den vorigen jaargang. Daar er aan de waarnemingen een paar bladen ontbreken, zijn ze te verkrijgen à *f* 1,50, 206 Pag. lang Kwarto, met eene Plaat. De tekst is ongeschonden. Men gelieve optegeven of men de Bladen bij het verschijnen per post of later de geheele jaargang of de drie, nu verschenen Deelen te zamen wenscht te ontvangen.

*** Door de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, te Groningen, worden voortdurend met goed succes gedebiteerd, de volgende

KINDERWERKJES:

I. **Nieuwe Fabelen en Versjes voor Kinderen**, door J. J. A. GOUVERNEUR. Met 21 Plaatjes. Prijs *f* 0,90.

Idem, met gekleurde Plaatjes *f* 1,20.

II. **Lust en Leering;** Fabelen, Sprookjes en Vertelsels, voor Hollandsche Jongens en Meisjes, door J. J. A. GOEVERNEUR en H. ILPZEMA VINCKERS. Met 6 Plaatjes. Prijs *f* 0,80.

Idem, met gekleurde Plaatjes *f* 1,00.

III. **Vertellingen uit de Geschiedenis des Ouden Testaments.** Vrij naar het Engelsch van Miss LAWRENCE, door A. G. BRUINSES. Met 15 Plaatjes. Prijs *f* 1,20.

Idem uit de Geschiedenis des Nieuwen Testaments, door dezelfde. Met 8 Plaatjes. Prijs *f* 1,20.

IV. **Rijmen voor de Kinderkamer**, door H. ILPZEMA VINCKERS. Met 8 Plaatjes. Prijs *f* 0,80.

Idem, met gekleurde Plaatjes *f* 1,00.

De Oude Koffer, door J. J. A. GOEVERNEUR, Met 14 Plaatjes. Prijs *f* 0,80.

Idem, met gekleurde Plaatjes *f* 1,00.

*** Bij VAN DER MEER & VERBRUGGEN, Boekhandelaars te Rotterdam, is heden uitgegeven en alom verzonden:

JOHANNES LUDOVICUS VIVES,

de Vriend van *Erasmus*, in zijn leven en als merkwaardig Christelijk Theoloog en Philanthroop der 16de Eeuw. Met Portret, door

W. FRANCKEN Azn.,

PREDIKANT TE ROTTERDAM.

Opgedragen aan Ds. *J. F. BLAAUW*.

PRIJS *f* 1,80.

GESCHIEDENIS DER HERVORMING, in de 16de Eeuw; door J. H. MERLE D'AUBIGNÉ. Uit het Engelsch vertaald, door J. OUDIJK VAN PUTTEN. 5de Deel. 3de Aflevering.

PRIJS *f* 1,25.

*** Bij W. E. J. TJEENK WILLINK, te Zwolle, komt van de pers:

TIJDSCHRIFT VOOR STAATHUISHOUDKUNDE EN STATISTIEK,

door **Mr. B. W. A. E. Sloet tot Oldhuis**, IX. 6, bij int. *f* 0,70.

Inhoud van het Negende Deel:

Het afslijten van het geld. — Over den stempel. — Over het muntpapier.

De stelsels van landbouw.

Nederlandsch Mettray.

Het koopen bij geloofsgenooten.

Denkbeelden onzer voorouders over vrijen graanhandel.

De graanhandel in Engeland.

De aanmunting. — Het vreemde geld.

De uitvoer naar Engeland.

De handel op de Molukken.

Uitvoer van eetwaren uit Noord Amerika.

De aanstaande tariefsherziening.

De armoede en de naderende winter.

Brief aan den Heer HENGST over het onderwijs in de Staathuishoudkunde.

Statistiek van de plattelands-bevolking op de Veluwe langs de Zuiderzee.

Boekbeoordeeling. ELLIS, Opvoeding als middel tot wering van Armoede. — ELLIS, Grondtr. der Staathuishoudkunde. — DIJKEMA, Geschied. der landhuish. in Groningen. — CULLOCH, over de Werkloonen en den Toestand der arbeidende klassen. — TELLEGEN, Volkshuishoudk. — BLANQUI, Gesch. der Staathuishoudk. — TEENSTA, Bekn. Besch. der Ned. Bezittingen. — KOENEN, Gesch. des Nederl. handels.

Dit Tijdschrift verschijnt thans *elke maand*.

DE WERKLOONEN

EN DE

TOESTAND DER ARBEIDENDE KLASSEN,

DOOR

J. M. Mc. Culloch, Esq.

Uit het Engelsch, met Aanteekeningen door W. SLOET TOT WESTERHOLT. *f* 1,80.

Men raadplege dit Werk bij de zoo belangrijke vraag om

Verhooging van Dagloonen.

LAGER ONDERWIJS.

De, op verzoek van verscheidene Onderwijzers, uitgegeven *Schooleditie* van

V. OVEN, Geschiedenis van Nederland,

van de vroegste tijden tot op heden. 382 Bladz. *f* 0,75, ontving zoodanig gewenscht onthaal, dat nog slechts een betrekkelijk gering aantal Exemplaren van de aanzienlijke oplage voorhanden is. — De invoering op een 30tal Instituten in den korten tijd der uitgave, mag voorzeker als een bewijs van goedkeuring worden aangemerkt.

*** Door A. TER GUNNE te Deventer worden onderstaande werken, zoolang de voorraad strekt, tot bijgestelde prijzen aangeboden. Alle aanbeveling zal hierbij wel onnoodig zijn.

Wetenschappelijke werken:

1. BEIJER, Geschied- en Aardrijksk. Beschr. v. h. Koningrijk der Nederlanden enz., 600 pag. (kost *f* 4,10) voor *f* 1,20.
2. FLEISCHAUER, Handb. der Aardrijksk., 472 p. (*f* 3,60) *f* 1,25.
3. Prof. v. CAPELLE, Bijdragen tot de geschied. der wetensch. en letteren in Nederl. m. pl. (*f* 4,90) 60 c.
4. CARLYLE, de Fransche omwenteling. 3 dln. (*f* 10,80) *f* 3,60.
5. Dr. A. DE JAGER, taalkundig Magazijn, 4 dln. compl. (bij int. *f* 22,25) *f* 8.
6. ——— taalk. handl. tot de Staten-overzetting des Bijbels (*f* 1,50) 30 c.
7. ——— verscheidenheden uit het gebied der Ned. taalkunde m. aanhangsel (*f* 3,40) *f* 1,80.
8. SAY, Beginselen der volkshuishoudkunde, door Mr. H. HOUCK, (*f* 1,30) 65 c.
9. Mev. MARCET, Grondb. der staathuishoudk. in gemeenz. gesprekk. m. voorber. v. Prof. TYDEMAN (*f* 4,50) *f* 1,50.
10. ——— Jan Hopkens, m. id. (*f* 1,80) 60 c.

Voor Leesgezelschappen: *alle met Vignetten enz.*

11. BIRD, de Valken uit het Valkenhol, 2 dln. (*f* 6,20) *f* 1,20.
12. Caesar Borgia. Met eene voorrede van Prof. JONCKBLOET, 3 dln. (*f* 10,90) *f* 3,60.
13. DUMAS, de twee Diana's, 4 dln. (*f* 12,—) *f* 3,90.
14. De wereld en het mensch. leven, in verhalen (*f* 3,10) 60 c.
15. FÉVAL, de zoon des Duivels, 3 dln. (*f* 11,10) *f* 3,60.
16. GERSTÄCKER, de geheimen van de Kwakerstad, 3 dln. (*f* 9,20) *f* 3.
17. GRATTAN, de Erfdochter v. Brugge, 3 dln. (*f* 8,60) *f* 3,—
18. ——— Agnes v. Mansfeldt, 2 dln. (*f* 5,90) *f* 1,50.
19. Miss GORE, de Debutante of 's Meisjes intrede in de groote wereld, 2 dln. (*f* 7,50) *f* 1,80.
20. HENR. HANKE, huisselijk lief en leed (*f* 3,75) *f* 1,20.
21. KARR, de familie Alain (*f* 3,60) 75 c.
22. PICHLER, beleg van Weenen, 2 dln. (*f* 5,80) *f* 1,20.
23. ——— herovering van Ofen, 2 dln. (*f* 5,20) *f* 1,.
24. SCHOPPE, Octavia (*f* 2,40) 40 c.
25. SPINDLER, Fridolijn Schwertberger, 3 dln. (*f* 8,60) *f* 2,40.
26. SCRIBE, Piquillo Alliaga, 3 dln. (*f* 11,35) *f* 3,60.

Nº. 11-26 te zamen (*f* 115,20) voor *f* 25.

Nog enkele ex. zijn te bekomen van KOHL, reizen in Ierland, 2 dln. (*f* 7,50) *f* 1,50; id. Land en volk der Britsche eilanden, 2 dln. (*f* 7,—) *f* 1,25; MARMIER, brieven over het Noorden, 2 dln. (*f* 6,60) *f* 1,25; v. RAUMER, de Vereenigde Staten van N.-Amerika, 2 dln. (*f* 6,60) *f* 1,80; DE WARREN, Engelsch Indië in 1843, 2 dln. (*f* 6,65) *f* 1,25.

Deze 5 werken te zamen (*f* 34,35) voor *f* 6.

Alom worden bestellingen aangenomen. Brieven *franco*.

Te Haarlem bij JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.